เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช
วันศุกร์ที่ 27 กรกฎาคม 2018 เวลา 17:11 น. -

ชีวิตที่พอเพียง 3225. ภาวนาให้ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองด้านอุดมศึกษา วิจัย และนวัตกรรมสมาทาน “จิตใหญ่”

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ ผมได้อยู่ในวงสนทนาเรื่องที่เชื่อมโยงกับกระแสเชี่ยวกรากเรื่องร่าง พรบ. การ อุดมศึกษา วิจัย และ นวัตกรรม พ.ศ. ... ถึง ๓ วง ไม่ว่าอยู่ในวงไหน ผมมีจุดยืนตาม
บันทึกนี้

คือผมพยายามชี้ว่า
พวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ต้องคิดถึงเป้าหมายใหญ่และระยะยาวของประเทศเป็นหลักต้องช่วยกันหาทางก้าวข้ามแรงกดดันหรือความยากลำบากระยะสั้นไปให้ได้ เพื่อบรรลุเป้าหมายใหญ่ในระยะยาวคือการใช้อุดมศึกษาขับเคลื่อนนวัตกรรมของประเทศ ไปสู่ประเทศไทยที่พลเมืองมีรายได้สูงและสังคมดี ผู้คนมีความสุข ความเสมอภาคและรักใคร่ปรองดองกัน ที่รัฐบาลนี้ใช้คำว่า ประเทศไทย ๔.๐

ฟังจากข่าวประจำวันในขณะนี้เห็นได้ชัดว่า ประเด็นใหญ่อย่างหนึ่งที่ต้องก้าวข้ามคือ การโกงกิน ที่ปูดออกมาในวงการสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ วงการศึกษา กระทรวง พม. ดาราหรือเน็ตไอดอล และอื่นๆ ซึ่งรากเหง้ามาจากความเป็นแก่ตัวจัด จนชนะฐานคุณธรรมภายในตน นั่นคือฐานด้านสังคม

ฐานด้านเศรษฐกิจรัฐบาลนี้เก่งด้านการวางฐานหลักการ ว่าต้องเน้นที่ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีกลไกสำคัญคือ นวัตกรรมที่มีประเด็นเชื่อมโยงตามมาเป็นขบวนใหญ่ และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุดมศึกษา เป็นกลไกสำคัญ

เมื่อจะต้องเปลี่ยนแปลงหน่วยราชการระดับกระทรวง ก็จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นทันที เพราะกระทบอำนาจหน่วยงานและบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน เกิดการเล่นการเมือง ต่อสู้กันด้วย “จิตเล็ก”จิตเห็นแก่ตัวและพวกพ้องวงแคบ

แม้ในสมาชิกของรัฐบาลเองก็มีข่าวการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกัน แบ่งเป็นพวกเป็นฝ่าย ไม่ทราบว่าจริงหรือไม่ ทำให้ผมคิดว่า คนเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล มีหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งคือสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในรัฐบาล และความมี “จิตใหญ่” เป็นตัวอย่างให้คนในสังคมวงกว้างเห็น โดยยึดเป้าหมายผลประโยชน์ภาพรวมและระยะยาวของประเทศเป็นสำคัญ ต้องทำให้สังคมไทยจับประเด็นนี้ให้ได้

ไม่ทราบว่าผมฝันกลางวันหรือเปล่า

ผมสดับตรับฟังข่าวสารในบ้านเมืองเต็มไปด้วยเรื่องราวของ “จิตเล็ก” ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าระบบสื่อสารมวลชนของเรากำลังสร้างคนไทยจิตเล็กเต็มบ้านเมืองหรือไม่ สื่อสารสาธารณะที่สร้าง “จิตใหญ่” เป็นอย่างไร เราจะช่วยกันสร้างจิตใหญ่ให้แก่บ้านเมืองเพื่ออนาคตที่ดีของลูกหลาน ได้อย่างไร

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช
วันศุกร์ที่ 27 กรกฎาคม 2018 เวลา 17:11 น. -

กลับมาที่กระทรวงอุดมศึกษา วิจัยและนวัตกรรม ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ผมมองว่า นี่คือการสร้างโอกาส transform สถาบันอุดมศึกษาให้มีพลังต่อการสร้างอนาคต คือ ประเทศไทย ๔.๐ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันไร้พลัง ตัวเองก็ดูจะเอาตัวไม่ค่อยรอด

กระทรวงอุดมศึกษาฯ ที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เต็มไปด้วยคน “จิตเล็ก” และยึดติดรูปแบบเดิมๆ จะไม่มีทางเป็นพลังให้แก่ประเทศไทย๔.๐ ได้ การสร้างกระทรวงใหม่นี้จึงต้องเขียนกฎหมายที่แหวกไปจากแนวทางเดิมๆ ไปเน้นการกำหนดเจตนารมณ์ หรือเป้าหมาย และเปิดช่องให้มีการสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการ เมื่อมีการแดงผลงานเป็นที่ประจักษ์หน่วยงานนั้นก็จะได้รับทรัพยากรเพิ่มขึ้น คืองบประมาณของภาครัฐเปลี่ยนไปเน้นการ “ซื้อผลงาน”มากขึ้น

พรบ. ใหม่นี้ น่าจะระบุให้มี platform การทำงาน innovation ที่หลายฝ่ายเข้ามาร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้าบริการ และระบุให้มีการแก้ระเบียบวิชาการว่าด้วยการเรียนการสอน ให้เปลี่ยนจาก lecture-basedไปเป็น inquiry-based, activity-based คือต้องใช้ พรบ.ใหม่กำหนดเงื่อนไขสร้างการเปลี่ยนแปลงในระบบอุดมศึกษา วิจัย และนวัตกรรมได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ว่าด้วยนักศึกษา เปลี่ยนจากผู้มาดูดซับความรู้ที่มีอยู่แล้ว เป็นเน้นให้เป็นผู้ร่วมสร้างความรู้จากการปฏิบัติงานในสภาพจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพที่ต้องสร้างนวัตกรรม

วิจารณ์ พานิช

๑๔ มิ.ย. ๖๑